

Øget kvalitet af den rå mælk

tema De næste to år kommer til at stå i hygiejnens tegn for Mejeriforeningens Afdeling for Råvarekvalitet.

En ny to-årsplan er klar, og den sætter fokus på hygiejne i store anlæg på store kvægbesætninger, herunder besætninger med siloer og automatiske malkesystemer (AMS).

I punktform kommer indsatsen til at dreje sig om følgende områder:

- Kimtal: Fokus på køling og opbevaring af mælken samt på termoresistente kim
- Hygiejne med fokus på vask/rengøring af malkeanlæg og køletank
- Teknik på gården: Dialog med

udstysleverandører om regler, krav og anbefalinger.

INDSATSEN FORTSÆTTES udover de nye fokusområder på følgende områder, siger chefkonsulent Conny Lund Tegtmeyer:

- Optimal brug af antibiotika
- "Sikker malkning – undgå medicinrester i mælken"
- Sporerådgivning
- Oversættelser af faglige arbejdsredskaber til engelsk og russisk til besætninger med udenlandsk personale.

/Torsten Lind Søndergaard

"De store besætninger får efterhånden mejeri-lignende forhold ude på gården, og det øger kravene til den rådgivning og til de anlæg, landmanden benytter sig af," siger Per Justesen, afdelingsleder i Afdeling for Råvarekvalitet i Mejeriforeningen.

Bedre teknik på gården

tema Et nyt samarbejde med udstysleverandørerne af malkeanlæg og køleteknik skal sikre bedre hygiejne og lavere kimtal.

I takt med at besætningerne og malkeanlæggene bliver større, øges risikoen for flere bakterier i mælken. Derfor har Arla, Mejeriforeningen, Dansk Kvæg og Svensk Mjök indgået et samarbejde med udstysleverandørerne med titlen 'Teknik på gården'. Målet er at give en bedre og mere overordnet rådgivning til den enkelte mælkeproducent.

Afdelingsleder i Afdeling for Råvarekvalitet i Mejeriforeningen, Per Justesen, siger om behovet for øget samarbejde:

"De store besætninger får efterhånden mejeri-lignende forhold ude

på gårdene, og det øger kravene til den rådgivning og til de anlæg, landmanden benytter sig af. For jo større og mere komplekse anlæggene er, jo større risiko er der også for, at de ikke fungerer optimalt."

FAREN VED DE store anlæg kan være, at der er nogle u hensigtsmæssige samlinger eller konstruktioner, hvor det kan være svært at gøre ordentligt rent. Og hvis der ikke bliver gjort ordentligt rent, øges antallet af bakterier i den rå mælk.

"Danmark har generelt et lavt kimtal, men der er helt sikkert plads til forbedringer på hygiejneområdet. Derfor har vi etableret det brede og tætte samarbejde, der så at sige går fra patte til køletank," siger Per

Justesen og understreger, at der for landmanden er penge i god hygiejne. Afregningsprisen fra Arla og de øvrige mejerier er afhængig af kimtallet, og derfor er der økonomisk fornuft i have styr på kvaliteten.

IFØLGE PER JUSTESEN er udstysleverandørerne ganske tilfredse med det nye samarbejde, der blev skudt i gang på et møde i september sidste år. Mejeriforeningen hjælper blandt andet leverandørerne med den komplicerede EU-lovgivning på området for mælkekvalitet samt med andre krav og anbefalinger. Og fra udgangen af 2008 bliver der oprettet en web-side for leverandørerne, hvor de kan gå ind og blive opdateret inden for lovgivning og på anden brugbar fakta.

Det er ambitionen, at projektet "Teknik på gården" skal munde ud i renere mælk fra de danske malkekøvsbesætninger.

/Torsten Lind Søndergaard

Tema:
Mælkekvalitet

Timepris for mælkeproducenter, der leverer til mejerier, der er medlemmer af Mejeriforeningen:

Kvalitetsrådgivningen: 360 kr.
Startgebyr: 350 kr.

For øvrige gælder dobbelt takst.

Handyrpræmien afhængig af registrering » Aktion for dyrevelfærd » Køb ikke kvote til enhver pris »

91 PROCENT AF DE ADSPURGTE i Dansk Kvægs Landmandspanel svarede i en spørgeundersøgelse, at de kender til Mejeriforeningens kvalitetsrådgivere. 36 procent svarede, at de havde benyttet kvalitetsrådgiverne én eller flere gange det seneste år.

Foto: Lene Kruse

96 PROCENT AF DE ADSPURGTE i Dansk Kvægs Landmandspanel svarede i en spørgeundersøgelse, at de er tilfredse med kvalitetsrådgivernes rådgivning. Halvdelen ville gerne kontaktes med en opfølgning på besøget.

Karsten Aagaard
Veterinærchef,
Dansk Kvæg

Mælke kvaliteten skal bevares

Den nye strukturudvikling med større besætninger betyder, at vi skal vende os til større mælke mængde, større malkeanlæg og større silotanke ude på gårdene. Risikoen for at kimtallet stiger, som følge af mangelfuld rengøring eller forkert konstruktion af anlægget, er i stigende grad til stede.

Det stiller nye og skærpede krav til den rådgivning, som mælkeproducenten har brug for. Derfor har Mejeriforeningen oprettet et specialisthold inden for køling og rengøring. På lignende måde er der etableret specialisthold inden for bl.a. automatiske malke-systemer, kvalitetsprogrammer og malkning.

Specialistholdene består af en gruppe af kvalitetsrådgivere og fagligt ansvarlige medarbejdere i Mejeriforeningen.

Specialisering er ikke kun nødvendig for at kunne leve op til mælkeproducentens rådgivningsbehov, også mejerierne stiller store krav til mælkekvaliteten. Her er der selvfølgelig fokus på fødevarer sikkerhed og mælken tekniske kvalitet.

Dette betyder rådgivning om hygiejne i hele mælkestrømmen fra ko til mejeri.

Det er fortsat vigtigt at understrege, at vi i Danmark har et meget højt hygiejne-niveau. Men hvis niveauet skal bevares, er det bidende nødvendigt, at vi hele tiden er på forkant med udviklingen og tilegner os den nødvendige viden. Det gør vi i et tæt samarbejde med mejerierne, firmaerne, Mejeriforeningen, Dansk Kvæg og forskningsinstitutionerne.

Forebyg høje kimtal i silotanken

tema Systematisk tjek kan forebygge høje kimtal, som ofte ses ved silotanke.

Hver dag kører kvalitetsrådgiver Henrik Abildgård rundt i landet og rådgiver kvægbrugere om mælkekvalitet. Én af de ting, han har bemærket, er, at flere af de besætninger, der udvider og anskaffer sig en silotank, får en stigning i kimtallet.

"Det kan man imidlertid sagtens handle sig ud af ved at tjekke tank, vandmængde og vandtemperatur," fortæller han.

En silotank er lidt sværere at inspicere end de indendørs tanke, fordi mandehullet sidder udvendigt på siden af tanken. Henrik Abildgårds råd er derfor, at man efter hver vask åbner mandehullet og tjekker om røreblade, bund og sider er rene. Vær opmærksom på spulehovedet i toppen af tanken. Her må der ikke sidde f.eks. halmrester, som tilstopper hullerne. På lågen til mandehullet sidder desuden en pakning, som skal være intakt og ren. Husk også at tjekke udløbet. Henrik Abildgård foreslår, at man inspicerer tanken med en lommelygte.

DEN STORE SYNDER i silotanke er det varme vand, hvor temperaturen ofte er for lav.

"Spulehovedet i silotanke har ikke samme spulekræfter, som indendørstankene. Derfor er en højere temperatur nødvendig," fortæller Henrik Abildgård. Vandets indgangstemperatur skal derfor minimum være på 85° C. Vaskevandet skal være over 60-70° C i de første 5-6 minutter, og vandmængden skal være tilstrækkelig stor, så temperaturen holdes oppe.

HURTIG NEDKØLING er et must. Mælken skal nedkøles til under 4° C senest to timer efter

En silotank er lidt sværere at inspicere end de indendørs tanke. Men det er samtidigt afgørende for at holde kimtallet nede, understreger Henrik Abildgård, som her inspicerer en tank. Foto: Mejeriforeningen.

malkning. På grund af en forholdsvis lille køleflade og et langt udløb på silotanken, hvor mælken ikke køles ned til 4° C, anbefaler Henrik Abildgård forkøling med isvand, så mælken nedkøles til 4° C før tanken. Dette gælder både konventionel og automatisk malkning.

SELVOM KIMTAL AFREGNES i forhold til et antal på 30.000, mener Henrik Abildgård alligevel, at alarmklokkerne bør begynde at ringe, hvis det pludseligt stiger fra f. eks. 5.000 – 10.000.

"Man bør ikke acceptere at aflevere noget, der ikke er i orden. Vi må jo ikke glemme, at det faktisk er en fødevarer, vi arbejder med," lyder opfordringen fra Henrik Abildgård.

/Kirsten Foss Marstal

Rengøring af malkeudstyr

tema Ny pjece vejleder i rengøring af malkeudstyr.

Både malkeanlæg, kølesystemer og tanke bliver stadig større og mere komplekse. Det stiller højere krav til de daglige rutiner vedrørende rengøring og hygiejne.

En ny pjece fra Mejeriforeningen med titlen 'Hold mælken ren – fra yver til tankbil' indeholder gode råd og anbefalinger til vaskerutiner og hygiejnekontrol af køletanke og malkeanlæg. Agronom Carl Oskar Paulrud fra Mejeriforeningen pointerer, at uanset hvilken vaskerutine, man anvender, er det afgørende, at der er tilstrækkeligt meget og tilstrækkeligt varmt vand tilgængeligt.

Forslag til en fast rutine for effektiv kontrol af rengøring er opstillet i nogle tjeklister fordelt på nogle kontrolpunkter, der skal tjekkes dagligt og andre knapt så hyppigt.

Det er vigtigt at understrege, at det er landmandens ansvar, at anlægget er rent, og at mælken forbliver intakt, indtil mejeriet henter mælken. Derfor er det vigtigt, at der indarbejdes gode vaskerutiner, og her er pjecen en god hjælp, siger Carl Oskar Paulrud.

Et anlæg er rent, når:

- der ikke er synlige belægninger
- der findes så få bakterier, at det ikke har nogen betydning for mælkenes kvalitet
- alle rester af vaskemiddel er skyllet ud, og anlægget er skyllet efter med vand af drikkevandskvalitet.

Pjecen kan rekvireres gratis hos Jens Winther, Mejeriforeningen på mail: jwr@mejeri.dk

/Torsten Lind Søndergaard

Lavt celletal er penge værd

tema Nedbring celletallet – og ydelsen og afregningsprisen går i vejret.

Forhøjede celletal er et tegn på, at der er for mange yverinfektioner i besætningen, og dermed er afregningsprisen på den rå mælk også lavere. Ved at sænke celletallet fra 310.00 til 190.000 er der hele 3 procent ekstra tillæg. Et celletal på over 400.000 giver derimod et fradrag på 4 procent.

Men også ydelsen stiger, når celletallet falder. Ved at sænke celletallet fra 400.000 til 150.000 er der mulighed for en ydelsesstigning på 5-10 procent.

FOR AT SÆNKE CELLETALLET kan følgende fem punkter have betydning:

- Kontrol af malkeanlæg og malkning

- Pattedykning/spray
- Tidlig behandling af nye mastitistilfælde
- Goldbehandling af udvalgte køer
- Udsætning.

DYRKNINGSRESULTATET fra mælkeprøver fra mastitiskøer kan også pege på, hvor problemet typisk ligger:

- Stafylokoccker – malkning
- Streptokokkus uberis – strøelse og gødningsforurening, OBS goldko-området
- E. Coli – fodring, energimangel og højt ureatal
- Klepsiella – savsmuld.

/Jørgen Katholm, jka@mejeri.dk

» MÆLK

Mælkeudvalget stopper med at købe mælk

Mejerierne er nu selv formelle opkøbere, så fællesskabet dækker ikke mælkeafregningen ved mejerikonkurs.

Siden mælkekvoteerne blev indført i 1984, har Mælkeudvalget formelt opkøbt al mælk fra de danske mælkeproducenter. Mælken er så efterfølgende solgt videre til mejerierne. Denne økonomiske konstruktion med Mælkeudvalget som mellemmand mellem mejeri og leverandør blev i sin tid valgt bl.a. for at udnytte den danske landekvote bedst muligt. Men nu ophører Mælkeudvalget med at varetage rollen som opkøber.

"Det forhold, at Mælkeudvalget køber mælken af producenterne, indebærer imidlertid, at Mælkeudvalget hæfter for betalingen til mælkeproducenterne, hvis et mejeri ikke kan betale f.eks. i tilfælde

af en betalingsstandsning. Det er en uhensigtsmæssig struktur set i lyset af den seneste markedsudvikling, hvor priserne er svinget meget højt op, og der generelt er udsigt til større udsving i fremtiden," forklarer afdelingsleder i mælkekvoteadministrationen, Herluf Dose Christensen.

Ændringen betyder altså, at Mælkeudvalget ikke længere vil dække mælkeproducenters indtægtstab for mælk leveret til et konkursramt mejeri.

Inden den nye konstruktion træder i kraft, skal den endelig godkendes i Direktoratet for Fødevarer-Erhverv.

Mælkekvoteordningen vil fortsat blive administreret af Mælkeudvalget. I juridisk forstand er udvalget nu blot en sammenslutning af opkøbere med de enkelte mejerier som medlemmer, men Mælkeudvalget vil fortsat udføre de centrale kvoteadministrative funktioner som f.eks. opkrævning af tillægsafgift, beregning af frimængder og udsendelse af producentmeddelelser.

/Lars Winther

Mejerierne har nu det formelle ansvar for køb og afregning af mælk.

» MÆLK

Mælkeindvejen stiger fortsat

Mælkeproduktionen er på vej mod fuld kvoteudnyttelse.

Efter at den danske kvoteudnyttelse i de første otte måneder af kvoteåret har ligget pænt under kvoten, har mælkeproducenterne for alvor skruet op for produktionen i den seneste måned. Primo december var den samlede produktion 22 mio. kg under landekvoten med udsigt til en pæn frimængde.

SIDEN ER PRODUKTIONEN steget, og i den seneste to-ugers opgørelse fra Mælkeudvalget fremgår det, at mælkeproducenterne i perioden har indhentet 3,5 mio. kg, så underproduktionen nu kun er 14 mio. kg. Hvis dette produktionsniveau fortsætter i kvoteårets resterende 2,5

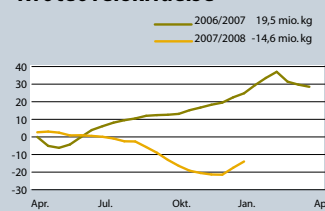
Mælkeindvejning i tal

År til dato: 01.04.07-13.01.08

Kvotoverskridelse -14.635.693 kg

Kvotoudnyttelse 99,59%

Kvotoverskridelse

måned, vil kvoten blive fuldt udnyttet med risiko for en lille overskridelse.

Hvis kvoten overskrides, er tillægsafgiften 2,07 kr. pr. kg, som indbetales til EU-Kommissionen.

For god ordens skyld skal det nævnes, at de nuværende drøftelser om en kvotoudvidelse i EU-Kommissionen først kan få virkning fra næste kvoteår.

/Lars Winther

» KØD

Handyrpræmien afhængig af andre

For at opnå handyrpræmie skal reglerne for mærkning og registrering fremover være overholdt i hele dyrets levetid.

Fra og med 2008 er det kun muligt at opnå handyrpræmie (tyre og stude) for de dyr, som i hele dyrets levetid har overholdt de veterinære rapporteringstidsfrister for mærkning og registrering af kvæg. Hidtil har reglerne både i Danmark og andre EU-lande været tolket sådan, at det var tilstrækkeligt, at dyrene var korrekt rapporteret på ansøgnings-tidspunktet.

PRÆMIEBERETTIGEDE DYR skal derfor fremover være indberettet til CHR/RVK af både køber og sælger senest på 7. dagen efter en flytning. Og dyret skal være øremærket korrekt. Handyrproducenter er altså af-

hængige af, at også andre overholder tidsfristerne. Dette gælder både ved køb og salg.

VED SLAGTNING afmeldes dyrene på slagtedagen af kreaturslagterierne. Det samme sker på slagtekvægmarkederne. Derimod er der ikke samme automatik på slagtehusene (disse kan også købe dyr på slagtekvægmarkeder). Danish Meat Association har skrevet ud til slagtermestrene om den nye tolkning og konsekvenserne heraf. Sælger bør i sådanne tilfælde sikre sig, at fristen overholdes af aftager. Det samme gælder ved levende eksport.

/K.B. Lind Pedersen

Aktion for dyrevelfærd

Kvægbruget går samlet i aktion for at sænke dødeligheden med 20-25 procent over de næste tre år.

Alle dyr skal have det godt 365 dage om året, det er der bred enighed om i kvægbruget. Og ifølge Gitte Grøn bæk, direktør i Dansk Kvæg, og Peder Philipp, formand for Dansk Kvæg, har der aldrig før været så meget fokus på dyrevelfærd på danske kvægbedrifter.

"Mange kvægbrugere er bevidste om velfærden hos dyrene og arbejder meget målrettet på optimale forhold for køer og kalve", siger Gitte Grøn bæk, men tilføjer:

"I dag dør og aflives alt for mange køer og kalve, og den udvikling skal vi vende."

Peder Philipp er enig og fortæller, at kvægbruget har en branchepolitik for dyrevelfærd, som beskriver, hvordan vi bør tænke og handle i forhold til at arbejde med dyr. Branchepolitikken sætter fokus på seks områder, som er særlige vigtige for dyrevelfærden, og ét af dem er dødelighed i besætningen.

"Kvægbruget har et mål om at

sænke den gennemsnitlige dødelighed med 20-25 procent inden for tre år. Derfor er kvægbruget klar med en række tiltag for at nedbringe dødeligheden," siger Peder Philipp.

Projekterne 'Levende Kalv' og 'Vinderkøer' sætter begge fokus på tiltag, der kan vende udviklingen og hjælpe dansk kvægbrug på vej mod målet.

KAMPEN FOR BEDRE dyrevelfærd begrænser sig ikke kun til de to projekter. Gitte Grøn bæk forklarer:

"Kvægbruget er samlet blevet enige om, at vi vil hjælpe hinanden og på eget initiativ sikre, at besætninger med problemer også kom-

mer i gang med at skabe forbedringer. Fra 1. februar tager vi samlet aktion og sender brev ud til alle kvægbrugere, hvor vi sammen med den lokale formand opfordrer til at gå med i aktionen for færre døde køer og kalve."

Brevet bliver senere fulgt op med et direkte brev fra den lokale forening til de 5 procent af besætningerne med den højeste dødelighed sammen med en opfordring til at sætte fokus på problemet og lave handlingsplaner.

"Vi er på rette vej mod målet om færre døde kalve og køer, så tag imod udfordringen og gå med i aktionen", opfordrer Peder Philipp.

/Trine Barrett

Køb ikke kvote til enhver pris

Køb ikke mere kvote, end der er behov for – og ikke til enhver pris.

"Det er formentlig ikke en god idé at købe mere kvote, end man får brug for, da vi forventer en faldende kvotepris frem til kvotesystemets ophør i 2015," lyder rådet fra Michael Friis Pedersen, konsulent i Dansk Kvæg til de mælkeproducenter, der overvejer at byde på den kommende kvotebørs. Bag Michael Friis Pedersens råd ligger flere overvejelser. Blandt andet at købere skal tænke på, at de har tre chancer mere i kvoteåret. Og det værste, der kan ske, er, at de kommer til at betale superafgift.

"Man kan betragte køb af kvote som en forsikring mod at betale superafgift – og det kan ikke anbefales at købe denne forsikring til enhver pris. Men er den billig kan det være en god idé," siger Michael Friis Pedersen.

DET KAN HAVE VÆRDI AT VENDE med store udvidelser af produktionen, for kvoten bliver formentlig kun billigere. Michael Friis Pedersen råder til at vente og se tiden an:

"Kvotesystemet er med meget stor sandsynlighed væk i 2015, men kvote-

prisen kan blive meget lav længe før. Man bør derfor overveje indtjeningen på store investeringer her og nu for at udnytte de gunstige mælkepriser i forhold til at udskyde investeringen og mindske et eventuelt tab på mælkeknoten."

KVOTEUDNYTTelsen i indeværende kvoteår er stadig usikker, og det er ikke sikkert, kvoten bliver udnyttet. Michael Friis Pedersen spår, at en usikker kvoteudnyttelse også bliver aktuel i det kommende kvoteår:

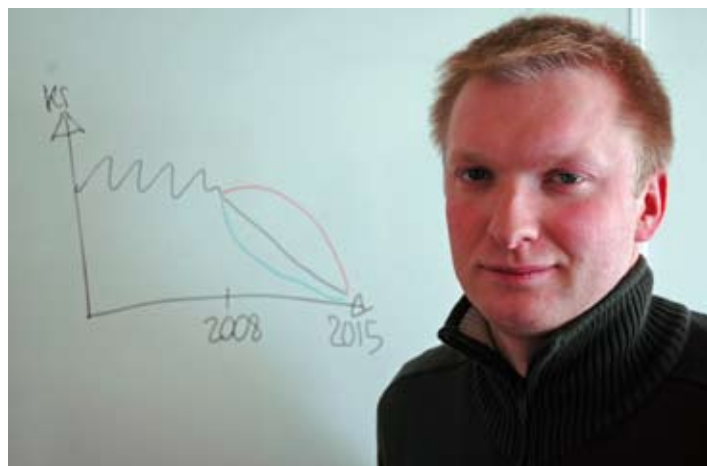
"Kvoten bliver med sikkerhed udvidet med 0,5 procent fra 1. april og med al sandsynlighed med yderligere 2 procent."

Derfor skal købere forholde sig til to alternativer: Dels kan man købe kvote til dækning af produktionsudvidelse, og dels kan man producere uden kvote med risiko for at komme til at betale superafgift.

1. februar er sidste frist for indsendelse af taloner til Mælkeudvalget.

Læs mere på:
www.landscentret.dk/maelkekvoter

/Trine Barrett

Tænk dig om en ekstra gang, inden du går på kvoteindkøb, advarer Michael Friis Pedersen, konsulent hos Dansk Kvæg. Foto: Torsten Lind Søndergaard.

Forbud mod vaccination for paratuberkulose

Den 1. januar trådte en ny bekendtgørelse i kraft, der helt forbyder vaccination af kvæg mod paratuberkulose. Det har hidtil ellers været muligt at opnå dispensation til at vaccinere.

Fødevarestyrelsens begrundelse for at ophæve dispensationsmuligheden er, at det med den viden, man har om paratuberkulose, i dag er muligt at udrydde sygdommen ved hjælp af managementmæssige tiltag. Her tænkes på de tiltag, som også er grundlaget for Dansk Kvægs

saneringsprogram 'Operation Paratuberkulose.'

14 kvægbesætninger i Danmark har i øjeblikket dispensation til at vaccinere. Disse dispensationer vil blive trukket tilbage i starten af 2008.

Den ny bekendtgørelse betyder også, at alle hjortehold pr. definition er fri for tuberkulose. Derfor skal der ikke længere bruges ejererklæring ved flytning af hjorte.

/Kirsten Marstal